

עוֹפְטִים

Parashat Shoftim Accepting Uncertainty Rabbi Shai Finkelstein

דברים פרק יח פסוקים י-טו

לא-ימצא בה מעביר בנו וכתו באש קסם קסמים מעונו ומנחש ומכשף: וחבר חבר ושאל אוב וידעני ודרש אל-המתים: כי-תועבת יהוה כל-עשה אלה ובגלל התועבת האלה יהוה אלהיה מוריש אותם מפניה: תמים תהיה עם יהוה אלהיה: כי הגוים האלה אשר אתה יורש אותם אל-מעננים אל-קסמים ישמעו ואתה לא כו נתו לה יהוה אלהיה: נביא מקרבו מאחיה כמני יקים לה יהוה אלהיה אליו תשמעו:

רש"י דברים פרק יח פסוק יג

התהלך עמו בתמימות, ותצפה לו, ולא תחקר אחר העתידות, אלא כל מה שישא עליך קבל בתמימות ואז תהיה עמו ולחלקו.

שמואל א פרק כח פסוקים ד-יט

ויקבצו פלשתים ויבאו ויחנו בשונם ויקבץ שאול את-כל-ישראל ויחנו בגלבוע: וירא שאול את-מחנה פלשתים וירא ויחרד לבו מאד: וישאל שאול ביהוה ולא ענהו יהוה גם בחלמות גם באורים גם בנביאים: ויאמר שאול לעבדיו בקשו-לי אשת בעלת-אוב ואלכה אליה ואדרשה-בה ויאמרו עבדיו אליו הנה אשת בעלת-אוב בעין דור: ויתחפש שאול וילבש בגדים אחרים וילך הוא ושני אנשים עמו ויבאו אל-האשה לילה ויאמר [קסמי-]נא לי באוב והעלי לי את אשר-אמר אלי: ותאמר האשה אליו הנה אתה ידעת את אשר-עשה שאול אשר הכרית את-האבות ואת-הידעני מו-הארץ ולמה אתה מתנקש בנפשי להמיתני: וישבע לה שאול ביהוה לאמר חי-יהוה אם-יקרו עון בדבר הזה: ותאמר האשה את-מי אעלה-לך ויאמר

אֶת־שְׂמוּאֵל הַעֲלִי־לִי: וַתֵּרָא הָאִשָּׁה אֶת־שְׂמוּאֵל וַתִּזְעַק בְּקוֹל גָּדוֹל וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה אֶל־שְׂאוּל לֵאמֹר לָמָּה רָמִיתָנִי וְאַתָּה שְׂאוּל: וַיֹּאמֶר לָהּ הַמֶּלֶךְ אֶל־תִּירָאִי כִּי מָה רָאִית וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה אֶל־שְׂאוּל אֱלֹהִים רָאִיתִי עֲלִים מִן־הָאָרֶץ: וַיֹּאמֶר לָהּ מִה־תִּאָּרוּ וַתֹּאמֶר אִישׁ זָקֵן עָלָה וְהוּא עָטָה מְעִיל וַיִּדַע שְׂאוּל כִּי־שְׂמוּאֵל הוּא וַיִּקַּד אִפְּסִים אֶרְצָה וַיִּשְׁתַּחוּ: וַיֹּאמֶר שְׂמוּאֵל אֶל־שְׂאוּל לָמָּה הִרְגַּזְתָּנִי לְהַעֲלוֹת אֹתִי וַיֹּאמֶר שְׂאוּל צַר־לִי מְאֹד וּפְלִשְׁתִּים נִלְחָמִים בִּי וְאֱלֹהִים סָר מֵעָלַי וְלֹא־עֲנָנִי עוֹד גַּם בְּיַד־הַנְּבִיאִים גַּם־בַּחֲלָמוֹת וְאֶקְרָא לָךְ לְהוֹדִיעַנִי מָה אֶעֱשֶׂה: וַיֹּאמֶר שְׂמוּאֵל וְלָמָּה תִּשְׁאַלְנִי וַיִּהְיֶה סָר מֵעָלַיךָ וַיְהִי עֲרָה: וַיַּעַשׂ יְהוָה לוֹ כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר בְּיַדִּי וַיִּקְרַע יְהוָה אֶת־הַמְּמַלְכָה מִיָּדָךְ וַיִּתְּנָה לְרַעַף לְדָוִד: כַּאֲשֶׁר לֹא־שָׁמַעְתָּ בְּקוֹל יְהוָה וְלֹא־עָשִׂיתָ חֲרוֹן־אָפוֹ בְּעַמְלֶק עַל־כֵּן הִדְבַּר הַזֶּה עָשָׂה לָךְ יְהוָה הַיּוֹם הַזֶּה: וַיִּתֵּן יְהוָה גַּם אֶת־יִשְׂרָאֵל עִמָּךְ בְּיַד־פְּלִשְׁתִּים וּמָחָר אָתָּה וּבְנֵיךָ עִמִּי גַם אֶת־מַחֲנֶה יִשְׂרָאֵל יִתֵּן יְהוָה בְּיַד־פְּלִשְׁתִּים:

אור החיים דברים פרק יח פסוק יג

תמים תהיה עם ה'. פירוש לפי שצוה עליו בסמוך לבל יעונן וכיכף ולבל ישאל באוב וגו' אמר תמים וגו', פירוש כלומר טעם כל הדברים הוא לדעת העתידות ולהתנהג על אשר יורו ולתקן החסרון כאשר יוכל עשות, אם תהיה עם ה' תמים תהיה לא יחסר לך דבר ואין מה שיגיד המזל עליך תתקיים לרעה, וזה לך האות אברהם שהתהלך לפני ה' הגם שהראה המזל עליו שלא יוליד נתהפך וילד (שבת קנ"ו):

פרופ' יהושע אריאלי

האי ודאות היא הכוח המניע של החברה המודרנית ומקור האנרגיה שלה. היא מהותית לאידיאלים שלה, לאינדיבידואליות ולחירות האדם: היא התנאי ההכרחי לחופש הביטוי, לחתירה להצטיינות ולצמיחה חומרית: היא המרחב ליוזמה חופשית, להרפתקת התגליות וההמצאות, להצבר של ידע ולקידמה מדעית וטכנולוגית. האי ודאות טבועה בתהליך המדיני הדמוקרטי, שבאמצעותו מכוננת החברה את מוסדותיה ומקבלת את החלטותיה. כל ממשל נבחר, המושתת על הכרעה חופשית של אזרחיה ועל יחסים של משא ומתן ושיכנוע, שם את מיבטחו במציאות שטרם התגבשה. הציוויליזציה המודרנית הושתתה אם כן על מזיגה ייחודית בין המדע, שעוצמתו ההיסטורית נובעת מוודאות הממצאים שלו, לבין צמיחת החירות והשינוי המתמיד - שקיומם מותנה בגידול תחום האי ודאות. מזיגה זו עשויה להביא אותנו למסקנה חשובה ביותר: עקרון האי קביעות הוא אחד ממאפייני היסוד של הקיום האנושי. עיקרון זה נמצא ביסוד היחס בין ההווה לעתיד: הוא מהווה את הבסיס לאמונה המושרשת בתודעתנו, שההווה הוא הספירה של חירות האדם, משום שהאי ודאות משמעותה קיומו של תחום האפשרי, שהוא התנאי לפעולה ולשינוי.